

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1977-1978

30 MEI 1978

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 631
van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Havelange)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 631 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat, bij staking van betaling of bij een gerechtelijk concordaat, de rechtbank van koophandel van de woonplaats van de gefailleerde bevoegd is.

De strikte toepassing van die nochtans zeer duidelijke wetsbepaling brengt juridisch zowel als praktisch bepaalde moeilijkheden teweeg. Die bepaling strookt immers niet met artikel 102 van het Burgerlijk Wetboek en met artikel 440 van het Wetboek van Koophandel die territoriale bevoegdheid verlenen aan de rechtbank van het rechtsgebied waarin een Belg zijn hoofdverblijf heeft voor wat betreft de uitoefening van zijn rechten.

Andere juridische teksten inzake faillietverklaring grijpen terug naar het begrip « woonplaats » in de betekenis van hoofdverblijf. Hetzelfde geldt voor artikel 3, § 1, van het door de Kamer aangenomen wetsontwerp op het beheer met bijstand.

In het Europese recht hanteert het voorontwerp van Europese overeenkomst, dat sinds 1 oktober 1975 uit de werkzaamheden van de Commissie van de Europese Gemeenschappen is naar voor gekomen inzake faillietverklaring, concordaat en analoge procedures, het criterium dat de bedrijfszetel van de schuldenaar de plaats is waar de schuldenaar gewoonlijk zijn voornaamste belangen beheert. Dat criterium wordt eveneens erkend in verscheidene internationale overeenkomsten betreffende de faillietverklaring, zoals de Belgisch-Oostenrijkse, de Belgisch-Franse en de Belgisch-Nederlandse overeenkomsten.

Bijgevolg is het uitsluitend vanuit juridisch oogpunt noodzakelijk, wil men het gevaar van bevoegdheidsverwarring voorkomen, één enkel bevoegdheidscriterium te erkennen, met name dat van de bedrijfszetel. Die juridische voorwaarde is tevens een praktische noodzaak. Men moet immers het misbruik van een fictieve woonplaats vermijden.

Chambre des Représentants

SESSION 1977-1978

30 MAI 1978

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 631
du Code judiciaire

(Déposée par M. Havelange)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 631 du Code judiciaire attribue la compétence territoriale au tribunal de commerce du domicile du failli lors de la cessation de paiement ou lors de la demande de concordat judiciaire.

L'application stricte de cette disposition légale, pourtant très claire, présente tant au point de vue juridique que pratique certaines difficultés. En effet, cette disposition ne concorde pas avec l'article 102 du Code civil et l'article 440 du Code du commerce qui attribuent la compétence territoriale au tribunal dans le ressort duquel se trouve le siège principal d'établissement de tout Belge quant à l'exercice de ses droits.

D'autres textes juridiques en matière de faillite se réfèrent à la notion de domicile au sens du principal établissement. Il en va de même en ce qui concerne l'article 3, § 1, du projet de loi sur la gestion assistée, adopté par la Chambre.

En droit européen, l'avant-projet de convention européenne, issu des travaux de la Commission des Communautés européennes, depuis le 1er octobre 1975, concernant la faillite, le concordat et les procédures analogues, adopte le critère que le centre des affaires du débiteur est le lieu où le débiteur exerce habituellement l'administration de ses intérêts principaux. Ce critère est également reconnu dans plusieurs conventions internationales sur la faillite, telles que les conventions belgo-autrichienne, belgo-française et belgo-néerlandaise.

Dès lors, du seul point de vue juridique, la nécessité s'impose, afin de prévenir le risque de compétences multiples, de reconnaître un seul critère de compétence, à savoir celui du centre des affaires. Cette exigence juridique est aussi une nécessité pratique. Il convient en effet d'éviter l'abus que constitue le domicile fictif.

Overigens brengt de faillietverklaring tal van handelingen met zich inzake controle, verificatie, toezicht en onderzoek, die ter plaatse van de bedrijfszetel van de schuldenaar moeten gebeuren; vanzelfsprekend zijn de activiteiten van de curatoren en het toezicht van de handelsrechtbanken heel wat efficiënter indien ze niet worden gehinderd door een te lange afstand, om nog niet te spreken van taalmoeilijkheden.

Daar komt bij dat het Hof van Cassatie (eerste kamer) in zijn arrest van 2 februari 1978 geoordeeld heeft — zich daarbij met name uitsluitend baserend op het verband tussen de artikelen 36 en 631 van het Gerechtelijk Wetboek — dat « de rechtbank van koophandel die bevoegd is om de faillietverklaring uit te spreken, die is van de plaats waar de gefailleerde hoofdzakelijk is ingeschreven in de bevolkingsregisters op het tijdstip van de staking van betaling » en datzelfde arrest verklaart dat in de huidige stand van de wetgeving een verschillende oplossing niet kan opwegen « tegen de formele teksten van het Gerechtelijk Wetboek ».

Bijgevolg is het onontbeerlijk de wet te wijzigen om het doel van het onderhavige wetsvoorstel te verwezenlijken.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

In artikel 631 van het Gerechtelijk Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste lid wordt vervangen door de volgende bepaling :

« De faillietverklaring geschiedt door de rechtbank van de bedrijfszetel van de gefailleerde op het tijdstip van de staking van betaling. »

2° het derde lid wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Inzake gerechtelijk akkoord moet het verzoekschrift worden gericht aan de rechter van de plaats waar de verzoeker zijn bedrijfszetel heeft. »

18 mei 1978.

D'autre part, la déclaration de faillite entraîne l'accomplissement de nombreux actes de contrôle, de vérification, de surveillance et d'investigation qui doivent se faire au centre des affaires du débiteur; il va également de soi que l'activité des curateurs et la surveillance des juridictions consulaires sont beaucoup plus efficaces si elles ne sont pas entravées par la longue distance, voire par des problèmes linguistiques.

A cela s'ajoute que la Cour de cassation (première chambre), par son arrêt du 2 février 1978, a jugé — se fondant notamment sur le seul rapprochement des articles 36 et 631 du Code judiciaire — que « le tribunal de commerce compétent pour déclarer la faillite est celui du lieu où le failli est inscrit à titre principal sur les registres de la population au moment de la cessation de paiement » et que ce même arrêt déclare que dans l'état de la législation une solution différente ne peut prévaloir « contre les textes formels du Code judiciaire ».

Il est donc indispensable de modifier la loi pour répondre aux objectifs de la présente proposition.

P. HAVELANGE

PROPOSITION DE LOI

Article unique

A l'article 631 du Code judiciaire sont apportées les modifications suivantes :

1° le premier alinéa est remplacé par la disposition suivante :

« La faillite est déclarée par le tribunal du siège du centre des affaires du failli au moment de la cessation de paiement. »

2° le troisième alinéa est remplacé par la disposition suivante :

« En matière de concordats judiciaires, la requête doit être adressée au juge du siège du centre des affaires du requérant. »

18 mai 1978.

P. HAVELANGE
B. J. RISOPOULOS